

RAJAT JA RAJAMERKIT

Rajoilla ja rajamerkeillä määritellään kiinteistön omistuksen rajat.

Rajojen määrittämisestä ja rajamerkeistä on omat säädökset ja toimintatavat, jotka jokaisen kiinteistön omistajan on hyvä tuntea.

Rajan tunnusmerkit

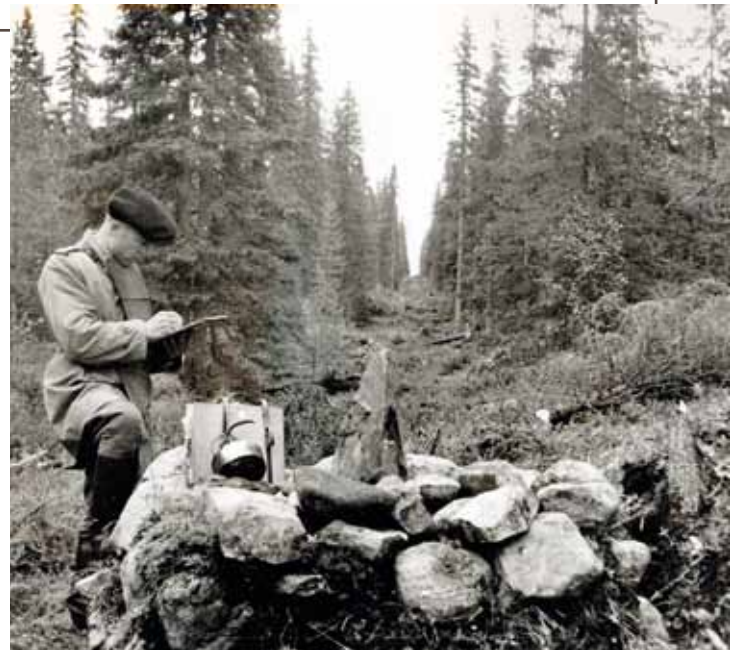
Mistä tunnistaa tullessa tonttien/kiinteistöjen rajalle?

Rajan tunnistaa rajamerkistä, aidasta, avatusta rajalinjasta, hakkuukuvion reunasta metsämaalla jne. Kun uusi raja syntyy tai aiempi raja selvitetään maanmittaustoimituksessa, se avataan maastoon, eli puut kaadetaan rajalta pois. Tämän jälkeen rajalinja

erottuu maastossa vain, jos maanomistajat huolehtivat sen auki pitämisestä. Näin ollen on varsin tavallista, että rajalinja ei erotu maastossa ollenkaan. Asemakaava-alueella eli kaupunkien alueilla rajoja ei avata.

Mikä on selkein merkki rajasta?

Selkein rajan tunnusmerkki metsämaalla on avattu ja auki pidetty rajalinja. Rakennuspaikkojen osalta selkein merkki on maastosta löytynyt rajamerkki. Rajojen taitepisteet on merkitty rajamerkein.

Rajan kulun määrittely

Kuka määrittelee rajan kulun?

Kun kysymyksessä on uusi raja, rajan paikan määrittää yleensä maanomistaja. Yleisin tapaus on määräalan kauppakirja, jonka liitekarttaan raja piirretään. Kauppakirjan pohjalta toimitusinsinööri merkitsee rajan rajamerkein ja mittaa uuden rajan. Erilaiset maankäytön suunnitelmat, esim. asema-kaava, vaikuttavat rajan paikkaan.

Vanhon rajon sijaintia voi maanomistaja itse selvittää vanhojen maanmittaustoimitusten karttojen avulla. Kopioita maanmittaustoimitusten kartoista saa Maanmittauslaitoksen toimipisteistä. Kartoille on merkitty rajamerkkien sijainti ja rajamitat. Myös kiinteistörekisterikarttaa voi rajamerkkien etsinnässä hyödyntää, mutta se ei aina riitä rajan sijainnin tarkkaan selvittämiseen.

Mikäli rajan sijainnista on epäselvyyttä, maanomistaja voi hakea rajankäyntiä, jossa maanmittausinsinööri määrittää rajan sijainnin.

Miten maanomistajat voivat määrittää rajan paikan?

Ilman mittauslaitteita paras keino lyhyehkön umpeenkasvaneen rajan linjaamiseen on rajan kepitys. Ensin etsitään vanhat rajamerkit. Maastoon linjataan suora linja rajamerkkien välille asettamalla uusi linjakeppi edellisten keppien osoittamalle suunnalle. Esim. muoviset auraskepit soveltuvat hyvin tähän käyttöön. Jos linja ei osu ensimmäisellä yrittämällä rajamerkkiin, suuntaa korjataan ja tehdään uusi suoran linjan osoittava kepitys. Menetelmällä on rajoituksensa rajan pituuden suhteen ja mäet ja kumpareet vaikeuttavat työtä. Rajan paikan

määrittäminen maastoon on syytä tehdä yhteistyössä naapurin maanomistajan kanssa.

Voiko omalla käsiGPS:llä etsiä rajapyykkejä?

Voi etsiä ja usein myös löytää, mutta käsiGPS-laitteen tarkkuus ei kuitenkaan riitä esimerkiksi rajan linjaamiseen maastoon.

Voiko maanomistaja luottaa maanmittaustoitosta saamiinsa koordinaattitietoihin ja esim. kaataa puut metsänhakkuun yhteydessä näihin tietoihin perustuen?

Koordinaattitietojen tarkkuus vaihtelee merkittävästi. Parhaimmillaan koordinaattitiedot ovat senttimetrin tarkkuudella, mutta huonoimmillaan ne voivat olla kymmenien metrien tarkkuudella riippuen koordinaattien määrittäytävistä. Tärkeintä on etsiä maastosta rajamerkit ja tehdä hakkuu rajamerkkien mukaan rajamerkkien etsinnässä voi tietysti hyödyntää koordinaatteja. Mikäli koordinaattitietojen epätarkkuuden seurauksena päättyy hakkaamaan naapurin metsää, on tästä itse vastuussa.

Rajan kulun muuttaminen

Kuka voi muuttaa rajan kulkua?

Rajamerkein tai rajapistein määrätyn rajan kulkua ei voi muuttaa muuten kuin maanmittaustoimituksessa. Jos rajamerkit katoavat, toimitusinsinööri määrittää rajan entiseen paikkaansa ja merkitsee sen rajamerkein.

Miten rajan kulun epäselvyydet selvitetään?

Maanmittauslaitoksen tekemällä rajankäynnillä.

Kuka voi pyytää tarkistamaan kiinteistön rajat?

Ensisijaisesti maanomistaja voi hakea rajankäyntiä.

Jos rajankäynnin tarpeen on aiheuttanut esim. sähköyhtiö kaivaessaan maakaapelia, yhtiö voi hakea rajankäyntiä tilanteen korjaamiseksi.

Maksaako rajojen tarkistus ja kuka sen maksaa?

Rajankäyntimaksuun vaikuttaa selvitettyjen rajamerkkien lukumäärä, rajankäyntiin osallisten kiinteistöjen lukumäärä ja selvitetyn rajan pituus. Kustannukset jaetaan rajankäynnistä tulevan hyödyn mukaan yleensä rajanaapureiden kesken. Maksut määrätään toimituskokouksessa.

Rajamerkkien muoto

Minkälaisia rajamerkkejä eli rajapyykkejä maastossa on?

Yleisimpiä ovat kivipyykit, betonipyykit ja metallista valmistetut putki- ja pulttipyykit. Myös puusta valmistettuja paalupyykkejä on olemassa.

Miten rajat merkitään vesistöön, eikö raja ole kuin veteen piirretty viiva?

Aikaisemmin rantaan rakennettiin pyykkipareja, jotka osoittivat rajan suunnan vesialueella. Nykyisin vesistöön syntyvä raja ilmenee useimmiten vain kartasta, maastoon ei rakenneta mitään.

Onko kauan aikaa sitten rakennettu "kivikasa" vielä hyväksyttävä rajamerkki?

Kyllä se on ja uudenkin nelikulmaisen "kivikasan" saa edelleen rakentaa rajamerkiksi. Tässä ja muissakin kivistä rakennetuissa rajamerkkityypeissä on keskellä pystyssä ns. numerokivi, joka on yleensä kooltaan isompi kuin muut kivet ja siihen on hakattu numero.

Mitä tietoja rajamerkissä on?

Numero, joka näkyy toimituskartalla ja kiinteistörekisterikartalla. Kivipyykkeihin hakattiin aiemmin myös rajan suuntia kuvaavia viivoja ja kulmia.

Mikä on upotettu rajamerkki?

Kiinteistön rajan pääte- ja kulmapisteisiin rakennetaan pääsääntöisesti rajamerkki eli rajapyykki. Pyykin paikka voi sattua joskus maastossa sellai-

seen kohtaan, että se haittaa alueen käyttöä (esim. tiealue). Rajapyykki voidaan upottaa maanpinnan alapuolelle niin, että se ei vaikeuta maanomistajien käytännön toimia. Jos pyykki on upotettu, toimitusinsinööri merkitsee tiedon siitä toimituskarttaan ja kiinteistörekisteriin, jotta myös jälkipolvet ovat tietoisia pyykin upottamisesta. Maanomistaja voi myöhemmin paikallistaa upotetun pyykin paikan rajamittojen sekä esimerkiksi metallinpaljastimen avulla.

Milloin rajapyykki ei ole kiinteistön kulmassa?

Maastossa oleva rajapyykki ei aina ole välttämättä kiinteistön kulmassa. Joskus rajapyykkiä ei ole voinut rakentaa kulmapisteeseen vaan kiinteistön kulma on osoitettu rajapisteenä sidemitoin rajapyykeistä käsin.

Mistä sitten tietää, että rajapyykki ei ole rajan päätepiisteessä?

Toimitusinsinööri merkitsee tiedon aina toimituskarttaan ja kiinteistörekisteriin.

Rajamerkin siirto ja korvaaminen

Mitä pitää tehdä, jos rajamerkki on vaarassa tuhoutua esim. ojan kaivuun yhteydessä?

Pitää hakea rajankäyntitoimitus, jossa rajamerkki siirretään turvallisempaan paikkaan.

Kuka voi siirtää rajamerkkiä?

Vain Maanmittauslaitoksen toimitusinsinööri. Maanomistaja, kaivinkoneyrittäjä tai esim. yksityistien tiekunta ei voi itse siirtää rajamerkkiä.

Voiko kuluneen rajamerkin, esimerkiksi sammaloituneen kiven, korvata itse uudella rajakivellä?

Viitaten edellisiin, ei voi.

Rajan ylläpito

Pitääkö rajoille tehdä jotain, pitääkö niitä 'huoltaa' ja kenen se pitäisi tehdä?

Maanomistajien on hyvä 'huoltaa' rajoja eli pitää ne auki. Huolletaan sitä autoakin, että sillä pystyy ajamaan jatkossakin ilman täysremonttia. Sama pätee pitkälti rajoihin. Jos niistä ei huolehdi, niin rajojen täysihuolto eli rajankäynti saattaa tulla eteen ennen pitkää.

Mitä tarkoitetaan rajanaukaisulla?

Rajanaukaisulla tarkoitetaan puiden poistamista rajalinjalta. Yleensä raja linjataan aukaisun yhteydessä puu- tai muovikepeillä.

Miten rajanaukaisussa toimitaan?

Puut rajalinjan molemmilta puolin poistetaan siten, että rajalinja erottuu maastossa. Maanomistajien omatoimista rajan avaamista säätelee laki eräistä naapuruussuhteista, joissa rajan enimmäisleveydeksi on säädetty 1,5 metriä. Toki molempien osapuolten suostumuksella raja voidaan avata leveämmäksikin (esim. metsätalouden ajoura).

Kuka avaa rajan?

Maanomistajat voivat avata itse rajalinjan, jos sen kulusta ei ole epäselvyyttä tai riitaa. Rajanaukai-

susta tulee sopia maanomistajien kesken. Rajojen aukaisussa voi käyttää apuna esimerkiksi metsänhoitoyhdistyksen ammattilaisia.

Maanmittaustoimituksessa rajan avaamiseen tarvittavasta työvoimasta vastaa toimitusinsinööri. Maanomistajat voivat toimia itse apuna.

Mitä tehdään, jos rajamerkit sammaloituvat tai kivissä olevat numerot ovat kuluneet pois?

Sammalta voi raaputella pois itsekin, mutta esim numeron hakkaaminen tai muunlainen rajamerkkiin koskeminen tulee jättää maanmittaustoimituksen asiaksi.

Vanhat rajamerkit voivat olla alla kuvattujen pyykkien kaltaisia:

Esimerkkejä putkipyykeistä:

1. putkipyykki
2. metsäputkipyykki
3. kalliopyykki

Termejä

Rajankäynti = Kiinteistön määritystoimituksen "alalaji", jossa selvitetään kiinteistörajan paikkaa ja rajamerkkiä koskeva epäselvyys.

Rajalinja = Kahden rajamerkin välinen suora.

Rajapyykki = Kiinteistörajaa osoittava, maastoon pysyvästi rakennettu rajamerkki.

Rajan avaus = Puiden poistaminen rajalinjalta.

Lainsäädäntö

Kiinteistötoimituksessa tapahtuvat rajoihin liittyvät toimenpiteet perustuvat kiinteistönmuodostamislakiin (KML 12.4.1995/554). Rajojen avaamisesta muussa kuin kiinteistötoimituksessa on säädetty laissa eräistä naapuruussuhteista (15 §).